

MARNO JÁNOS

Gyerekvörs

Rossz lenni.
Jó rossznak lenni.
Jó lenne még rosszabbnak lenni.
Olyan rossznak, hogy elfelejtet,
milyen rossz volt lenni.
És akkor már kikeveredni
sem volna utolsó belőle.

A véletlen

„Minden a véletlenen múlik,
egyedül a véletlen tűnik
múlhatatlannak.”

(Az idő metafizikája)

Nincs mit mondanom, attól félek.
Visszavonulót fúj a lélek
bennem, gondolataim elégnek,
mielőtt elégnek gondolhatnám
őket. Megrémítettségem,
mely régen volt, hogy új erőnlétet
fakasztott bennem, most csak kiéget,
és salakszagával fojtogat,
fölviszi a vérnyomásomat,
amikor éppen aludni mennék,
ám így az ágy közelébe se érek;
visszaszédülök a fotel ölébe.
És ez így megy lassan egy éve.
Mit lassan! Hülyeséget beszélek.
Lássam csak, mi volt ilyenkor tavaly,
mi lett volna, olcsóbb volt a vaj,
a kenyér, a tojás, a gépolaj,
mellyel ízületeit ápolja
a rozsdásodó öregember.

És akkor olvasom, valami csecsen
hadúr atombombával kecsegtet
bennünket a közeljövőben,
megáll az eszem, kezemben
a használt papír zsebkendő,
nem mintha használt volna orr-
törlésben, a szikkadt maradt,
a hígja pedig folyik tovább,
ha cseppet előrehajolok,
„Csecsenek loholnak elő az aulból”,
ezen '87 november 7-én
rekedtre röhögtem magam,
és patakban folyt a könnyem,
szerelmes voltam és fiatal,
és nem telt bele két hónap,
s csaknem végeztem magammal.
Csakhogy a véletlenül múlik
majdnem minden, a csecsenek is
véletlenül loholhattak elő
az aulból, most könnyű megállnom
röhögés nélkül, fél öt múlt öt
perccel, hajnal, vagy ez már a reggelt
jelenti a korán kelőknek,
a fegyveres erőknek
mindenképpen, belőlem sokáig
mesterlövész lehetett volna
a seregben vagy a sportban,
de aztán '87 után jött a remegés,
kezdttem komolyan rettegni az
árnyékomtól, mely azóta levált
a természetemről, fölébe
kerekedett, azaz a fejemre nőtt,
attól tartok, még a természetem
hamvait sem fogja vissza-
fogadni magába az anyaföld,
vagy ez egyszer legalább ne
fogadjak megint az anyámra,
legyen az csak maga a természet.

A tiszta ész dióhéjban

Kár a szóért! mondja a varjú,
és kigurítja a diót
az úttestre. Jön is nemsoká
egy autó, és feltöri neki.
Ugye megmondtam! kacag a varjú,
és kicsipegeti, kiráncigálja
a koponyatörést szenvedett
gyümölcs agyát vagy belét, vagy szóljunk
mi is harsányan bátran
és nyersen: az agyvelejét!

Most látom

„Most akkor nekilátok!”

Most látom, most ébredek rá, hogy
a húgom a Lola vagy (nézőpont
kérdése) a Lola néni festményén
megvan már tíz, sőt tizenegy éves
talán, oldalnézeti portré,
a jobb arcát látni, színes-csíkos
ujjatlan blúzáttal s csupasz karját,
és bal arcát, amint a kezébe
temetve könyököl valamin. A kép
úgy fest, mint egy késein is üde
impresszionista vízfestmény.
Árad belőle a jövő bánattal
még alig átítatott régi derű.

Az imént pillantottam meg, késő
éjjel, kitámaszkodva mindkét al-
karommal a klozettablakba,
kopogott vagy inkább dobolt szerte
az októberi, zilált eső,
mégsem lettem tőle zaklatott
elsőre, pedig elég öreg vagyok.
A festmény szinte megelevenedik,

amint lehunyom a szemem. Pont itt
előttem, ahol a valóságban
az eső veri a vasúti bódék
és dobozok bádorfödémzetén
a ritmust szaggató tamtamot.
A műanyag hullámról hallgatok.
És egyeztetek. Hiszen ott
van még a parkgondozók nemrégiben
összetákolt pihenőfészké is,
egy szutykos fehér fémlemez alatt.
Mondhatom-e, hogy az eső apad.

Kilépve a nedves falú klozettből
hullámszik a lábam alatt a kőlapos
folyosó, majd idebent már az egyenetlen
fényű, barnássárga parkettás
padló; nehezen megy egyensúlyoznom.
Mindig is közelebb állt a szívemhez
a hetente újravikszelt hajópadló.
Utálom a lakkozottat. Meglesz-e
majd negyven éve, hogy mégis hagytam
szilveszterkor, hogy a Lakos Pista
lefújja húgom vízfestményeit lakkal
a kamrafalon. Szökni készült kora
reggel az országból, és azzal érvelt,
hogy a színek így megőrzik talán
a frissességüket. Négy-öt év talán
és kitelik a negyven év, ha nem jön
közbe egy végzetes rosszullét
vagy az utolsó háború.

Vakmerítés

Kívül a világon, magamon kívül
olvadnék bele öreg fotelembe
egy nyitott ablakszárny mellett, melyet
különben nem vennék figyelembe,
tekintettel az aszott felhőkre,
amint szakadt rongyukból kivetkőzve

úszkálnak öreges tempóban szerte
a kéken lángoló égben. Talán
azon tűnődöm, csípjem-e őket
csak azért, mert csúnyán megvénültek.
Túléltek az éjjelt, a reggelről
szót sem ejtve. Azt ma is átaludtam.
Most merre járhat az idő? Mennyit
futhat, jó szívvel, körbe? Épp csak zörögve?
Szemhéjam elnehezül, összevegyül
aljával a felső, s elfeketül
alatta minden itt belül. Lehetnék,
ismét, semmi. És mit tesz a véletlen erre?
Egy tejfölszőke fiúcska feje bukik
elő a semmiből, melyről nincs még egy
perce, hogy beszéltem, ismerős arc, ám
semmi jelentése, jelentősége sincs
semmi, ott a halántékán a forgó,
a homloka szegélyén, attól áll
olyan ferdén égnék a drót haja,
mintha villámlásokat háritana,
tekintet nélkül viharra, derült
égre. Csak a neve nem akar sehogy
beugrani. Az iskolaépület,
az iskolaudvar igen, két évet
jártam ott alsóban (ez könnyen félre-
értést szülhet az olvasóban), kár, hogy
aztán többet mégse, látom a tejföl-
szőke haját, hígkék szemében a két
sárga foltocskát, s a szájacskájával
is olyan durcásan csücsörít. Ez egy
kiköpött csecsemő. Szempillái is
tejfölszőkéké. Beteg vagyok, ki vagyok
égve. Semmi rokonszenvet nem ébreszt
bennem a fiúcska, csepp utálatot
talán, alig gondolok arra a két
évre, sokkal többet jár a semmi
a fejemben, nem csoda, hogy a gyerek
neve nem jön a nyelvemre. Ulzinger?!
Ő a kis Ulzinger, bővebben Ulzinger
Bercike? Jól emlékszem? Helyesen írtam?
Hol írtam helyesen? Hányadik sorban?
Jólesik emlékezni haszontalanságokra?
A Berci haszontalankodott volna?

Nem hiszem. De hát hol az én hitem?
Hallom, még benne a fülemben,
hogy pék volt az apja, korán kelt,
korábban, mint amikor én fekszem,
a péket a napokban mondta valaki
nekem, helybéli őslakos, órásmeister,
és mellette még ezer más, amivel
keveset mondtam. (Ha keveset mondok,
talán majd többen hisznek nekem.)
Nem hiszem, hogy a Berci sokat
haszontalankodott. Én egyszer se láttam.
Mi haszna, persze, jól emlékezni,
a napokban mondta nekem a mester,
itt jártában, segíteni rajtam,
hogy a Bercit, akár az öreg Ulzingert,
a vedelés vitte el, felnőtten a Berci is
lesántult, követte az apját, aki
minden reggel, műszak után ott kötött ki
a faluvégen, onnan tántorgott aztán
haza, immár mindkét lábára sántán.
Az örökös vedelés vitte el. Itt
ült nálam az öreg órásmeister, el-
nyúttan nyugtatott meg az emlékképem
ügyében, hogy nemcsak úgy a semmiből
találtam ki az Ulcingert, nem a beteg
agyszüleményem a Berci, és tényleg
lesántult egyszer csak, tiszta apja lett,
ha látod, mondta, nem ismerted volna meg.
Ült roskadtan, karnyújtásnyira
tőlem, egy másik vén fotelben, és
mondta, hogy a fiú követte mindenben
az apját, a pékségbe nem, a kenyérgyár
felszámolta a pékséget, oda pedig
még szép, hogy nem ment az öreg pék
után a fia, megvolt benne a méltóság-
érzet, az egész község gyűlölte
a gyárat, eltűnt a mező illata tőle,
a hamis kenyérszag kiölte, az
egész határt betöltötte a szar kenyérszag, az
igazság az, tette még hozzá az öreg,
nem tudja mitől sántult le a Berci,
meg mi buktathatta fel bennem a buta
kis szőke fejét, nekem kell tudnom, mondta,

magamtól, induljak ki magamból, hogy
mi ez a sötétség bennem, hogy mindenhol
a semmi izgatna csak fel, és nem az jön fel
mégsem, hanem egy korán meghalt ember,
aki túltett az apján a védelemben.